

Rodinný den

Eliška Slámová (čestné uznání ve II. kategorii)

Dřív bylo líp. Starý zlatý časy. Lidé byli pracovitější. Pokud to opravdu platí, kde se stala chyba? Aneta dnes nemá dobrou náladu a to se nezmění. Tahle sobota šla cítit jako středa. Vstala brzy, protože *ranní ptáče dál doskáče*. A brzo zdechne. *Berte ji s rezervou*, říká prosím její máma. Stará generace ji točí. Z Anetina pozorování plyne, že pokud jste trn v patě v mládí, na stará kolena vás nic neosvítí. Jsou to rodinné oslavy a nové roky, kde to cítí nejvíce.

Najednou pomyslí na chlebiček v ruce. Nekousne si. Takhle většinou na oslavách tráví čas; sedí na okně v obýváku. Pozoruje střídavě zahradu a hosty oslavy. Její rodina je důležitá pro objasnění situace. Dnes se dozví něco o rodinné historii.

Anetina máma a bába jsou dost stejné. Připouští, že každý je jiný. Máma má oficiálně dva sourozence. Nejstarší sestru Adélu, která v rodině vyčnívá inteligencí a charakterem. Povedla se. Strýc Adam se hrabe v počítačích, a taky má strach ze své matky, i když je mu třicet šest. Je to často se vyskytující povahový rys v rodině. Máma je bábina levá ruka. Zdá se, že to vyhrávala, oproti ostatním sourozencům, asi záleží na úhlu pohledu. Adéla je vůči tomu imunní a flegmatická. U konfliktů vypadá nezaujatě. K mámě je zdvořile milá. Nosí Anetě knížky a ona jí tyká. Vykonává neznámý druh práva a má tmavé vlasy po úzkou bradu.

Aneta sedí na nízkém, prostorném okně. Mezitím vzdálení příbuzní, ke kterým nemá žádnou konverzační povinnost, zaujali prostor jí blízký. Přeseděla si nohu a za nepřijemného mravenčení pravé končetiny vstala. Prochází známými tvářemi, které nezná. Pokud si to situace žádá, slušně pozdraví či se optá na náladu. Dostává se do cíle. Přichází k baru a s džusem sleduje božský raut postavený do L. Na čem bába skrblík nikdy nešetří: jídlo a její prosperita. Právě se rozhodovala nad chlebičkem a nivovou jednohubkou, když se vedle ní zjevila Adéla, elegantně a se sklenkou vína. „Po tom ti z pusy vonět nebude.“ Držela si decentní odstup, který se Anetě líbil.

„Tak to jsi je nikdy neochutnala. Jednu si dej a budeš mluvit jinak.“

Vzala si hrozen. „Odmítnu.“

Adéla umí zvolnit atmosféru. Posadily se na pohovku u okna. „Objevily se už nějaké problémy?“ Akce jako tato se neobejdou bez menších konfliktů.

Adéla se opřela. „Pokud myslíš bábu, tak ta je jenom protivná.“ odmlčela se. „Prý jsem jí slíbila, že si přivedu přítele. Jako bych si sem mohla kohokoliv přivést.“

„Jako bys měla přítele.“

Podívala se na Anetu. „Být dospělý znamená dokázat žít sám.“

„Ale ne sám zemřít,“ napodobila Aneta bábín hlas.

Adéla se poprvé usmála. Aneta to na ní měla ráda. Neusmívala se často, ale pokud no, myslela to opravdu. „Možná.“

„Nedivím se, že na ni děda zapomněl.“ To byl jejich soukromý vtíp. Děda měl Alzheimerera, a tak si rodinné tváře a jména prohazoval, ale bábu nepoznal tři roky před smrtí.

„On si ji svým způsobem pamatoval. Zažil si s ní svoje.“

Seděly ve zvláštním tichu, kompatibilním a nenuceném. Adéla se pomalu zvedla. „Půjdu najít Adama. Asi se někde schovává. Ještě se potkáme.“

Rozloučily se. Aneta na moment přemýšlela, že by strýce navštívila taky. Než se však dobrala k rozhodnutí, zjevila se její máma a zkazila jí možnost svobodné volby.

„Aní!“ Posadila se těsně vedle své dcery a objala ji kolem ramen. Aneta stihla zvednout jen pravý koutek, když je ozářil blesk fotoaparátu. Kdo používá blesk dopoledne?

„Díky, holky!“ ozval se mámin bratranec s lysým temenem a křečovitým úsměvem.

„Doufám, že jsi to vyfotil pořádně, Milane. Nechci žádné špatné fotky!“

Milan automaticky přikývl. Aneta ho nezná dobře, ale ví, že co se týče mámy, poslouchá bez odmlouvání a že prodělává krizi středního věku. Nemá ženu a má profil na čtyřech seznamkách.

Máma opakovaně přikývla, jako by tomu chtěla dodat na jistotě. „To ráda slyším. Teď vás opustím, musím zajít za pratetou Gabrielou a optat se na její kyčle. Je po operaci, víš?“ Obrátila se speciálně

ke své dceři. „Nejsi občas trochu moc sobecká? Neměla bys svou rodinu zanedbávat. Je to přeci vzájemné.“ V hlase měla otravný káravý podtón. Andrea, její máma, ve svých decentních růžových šatech vypadala dobře, a když se zvedala, světlé vlasy se ve vlnách houpaly na zádech, aspoň jak jim dovolila silná vrstva laku.

Aneta odložila pití a podívala se na Milana, který už tam nestál. Nemotorně obíhal příbuzné a nabízel focení. Jejich krátký rozhovor neslyšel. Jak seděla, přepadl ji pocit otupělosti a lehké zmatenosti. Rychlým pohledem vyhledala Adélu, která stála u rautu a vydala se zběžně k ní.

Adéla pozorovala chlebiček s ančovičkou a cibulí ve své dlani.

„Máš těhotenské chutě?“

Pobaveně se na Anetu podívala. „Na to jsem už trochu stará.“

„Dneska je to populární.“

„Člověk by řekl, že ti puberta skončila...“

„Co strýc? Našla jsi ho?“

„Jo, je v druhé místnosti, u toho konferenčního stolku. Když jsem přišla, hrál si s lampou.“

Aneta se neubránila krátkému zasmání. „Vzal kris-kros?“

„Jo. Těší se na hru s tebou. Za tu dobu, co jsi strávila s mou mladší sestrou, jsem zjistila, že tyhle chlebičky, byly jeho nápad.“

„Strýc má také zvláštní chutě.“ Pod nos jí zavanula vůně nasolené rybičky a Anetě poskočil žaludek.

Adéla souhlasně vrátila chlebiček na místo. Tác se stal znovu netknutým. „Ano, to jistě. Není jediný. Trvalo ti dlouho, než jsi zjistila, že máma kouří, co?“

Popravdě, Aneta přišla na matčino tajemství modrého kouře až minulý rok.

„Schovávala je do šperkovnice. Je hrozně průhledná.“

„Opravdu?“ O tomhle neslyšela a ze zkušenosti věděla, že jakákoliv páka na rodiče se hodí. Ještě něco na bábu a její absolutní obrana by byla kompletní. Aneta svou mámu znala, ale do karet jí neviděla úplně. „Poradíš mi, kde najdu strýce?“

Aneta se vydala s očekáváním za strýcem Adamem. V druhé třídě jí dal k narozeninám deskovou hru kris-kros. Bylo to za oslavy podobné té dnešní, a i když neznala mnoho slov, jeho dárek si oblíbila. Adéla jí pak začala přinášet knížky, aby si Aneta zahrála víc a rozšířila si slovní zásobu.

Pokaždé, když se strýc ukáže nebo se jeho neteř zastaví o prázdninách, většinu stráveného času si hrají se slovy.

Obývací se dělil na dvě části. Jednu prostornou, která se pojila na kuchyň a výhledem na terasu do zahrady a další, menší, kde byl malý stolek s křesly, knihovnou a Anetiným oknem.

V levém křesle seděl hubený a od pohledu roztržitý muž. „Věděl jsem, že mě najdeš do pěti minut.“

Usadila se křesle. „A můj výsledek?“

„Čtyři minuty a dvacet tři sekund.“ Poklepal si na hodinky.

„Mohlo mi to trvat déle. Adéla mi řekla, kde jsi. To není správná hra na schovávanou.“

„Můžeme začít?“ Vysypal na herní desku písmenka a dělil je na spravedlivý počet.

„Můžeme.“

Adamovi na hlavě stále rostly vlasy, za což je muž rád v jakémkoliv věku. Energické prsty si upravovaly vlněnou vestu a čekaly na první slovo.

Písmenkovou hrou dokázali zabít dvě jinak úmorné hodiny a den se zhoupal přes poledne. Největší dosavadní úspěch sklidilo slovo „vždyzelený“, při němž musel být použit slovník.

Po uklizení hry do slepené krabice se strýc zvedl z křesla. Vrátil knihu zpět do poličky v knihovně. Opakovaně si kontroloval hodinky. „Chystá se přípitek.“

Natáhla se v křesle. „Vždyť ještě nevolá-“

Z druhé místnosti se ozval zvuk skleničky. „Pojďte si prosím připít na zdraví! Dnes je zvláštní den, a proto jsme se...“ Máma svolávala všechny hosty k pozornosti. Vlevo od ní stála bába. Ani za ní ani před ní. Aby jí nic neuniklo a ona neunikla pozornosti.

Aneta věnovala strýci uznalý pohled. „Pořád mě umíš překvapit.“

Mezitím začal přešlapávat a tukat prstem na hodinky, i přesto se ale donutil k úsměvu. „To jsem rád. Nevadí ti, když se k nim připojím? Počítám s tím, že budeš mít na práci něco zábavnějšího.“
Mírně zasalutovala. „Ano. Odeberu se vzhůru.“

Podupává si do schodů a luská prsty. Pevné schodiště do druhého patra jí poskytlo přestupní stanicí ke klidu a odpočinku. Přípitek se obejde bez ní- beztak si ani nevšimnou rozdílu. Dveře nevrzají. Svalí se na postel u okna a zničí tak pěkně ustlanou přikrývku a nedbale vyberu hudbu. Má zavřené oči a cítí se o trochu lépe a dokonce se jí zdá, že usíná.

Když se probudí, venku je šero a 16:40. Matně si vzpomíná, že se máma zmínila o něčem ve čtyři, asi důležitém. S Anetou to moc nehne, ale probudí ji to natolik, že vstane z postele, uhladí si šaty a vlasy. Důstojně zase šlape ze schodů. Jejích pár hodin v pokoji skončilo a den radostně pokračuje. Zatím bez větších problémů.

Kuchyní prošla do první místnosti přímo k baru. Adéla si dolévá skleničku. Když si všimne Anety, nabídne jí bublinkovou limonádu a ona ji přijme. Posadily se na rohovou pohovku. „Byla jsi v pokoji? Dlouho jsem tě dole neviděla. Přišla jsi o hodně věcí. Pořád se tu potuluje jeden kluk, o trochu starší než ty. Neznám ho.“

Znuděně jsem se k ní pootočila. „Vážně? Možná si prostě nepamatuješ všechny svoje praneteře a bratrance tvých bratranců.“

„Já mám skvělou paměť.“ Odložila si sklenku a udělala gesto rozevřenou dlaní. „Uvidíš, až ho potkáš. Charismatický chlapec. Připomíná mi mou sestru.“ Na to se zatvářila nejistě a stáhla rty.

„Moji mámu?“

Neodpověděla hned. Adéla si v mírném ovínění srovnávala myšlenky. „Mou druhou sestru.“ Nepřítomně si povzdychla. „Starší. Určitě už jsi tady různě slyšela o Adrianě. Nemůžeš prostě dělat, jako by někdo nikdy neexistoval. I když po domě nerozvěsíš jeho fotky, pořád tady je.“ Aneta zapnula poplach číslo dva. Ona se dozví něco o Adrianě? Další bábino dítě, další sestra její mámy. Další Adéla. Za roky strávené v tomhle domě se jméno Adriana objevovalo minimálně. Nikdo se k vyprávění převážně neměl. Jednou, když Aneta přišla k večeři rozmrzelá, v hádavé náladě, provokovala bábu všetečnými otázkami. Vztekla na ni vyjela: „To je tvoje další tetička! Jsi protivná a rozmazlená jako ona! Andreo! Dej to dítě do latě!“ Kdyby bylo po bábě, Aneta by dostala co proto, ale tady šel vidět rozdíl mezi mámou a bábou. Máma po ní nehodila vázu.

Uvažovala, jak daleko může zajít. Adriana je tabu. „Jaká byla?“ Troufala si. Adélu měla z rodiny za nejpřístupnější, ale taky se k tomu za léta příliš nevyjádřila. Uměla se tématu vyhnout, bylo jaksi v popisu její práce.

„Živá. Dost neposedná. Ráda zkoušela, co si může dovolit.“ Adéla opět vzpomínala na sestru po dlouhé době. „Proti matce nešel ani táta. Adriana si ale dokázala najít cestu, kam chtěla, říkala, co si myslí. Stála si za tím. Myslím, že to na ní bába asi nesnáší nejvíc.“

„Nenávidí se?“

„Ano, je to vzájemné. Nevím, jak to je s mojí matkou, svoje děti rozlišuje černobíle. Adriana mi řekla, že naše matka je jen moje matka. Hrozně mě to urazilo, ale chápala jsem ji.“

„Proč tohle řekla?“

„Bába ji dusila. Nás všechny. Ale Adriana odporovala víc než my. Určitě víš, že nás ovlivnila každého jinak. Když mi to říkala, věděla jsem, že už ji nenávidí. Večer se s bábou hrozně pohádali. Další den byla pryč.“

Aneta seděla v pozoru. Co si má počít s rukama, když teta vybalí takový kombo? Teď nastane to trapné ticho, dlouhé a-

„Za roky, co jsem ji neviděla, jsem přemýšlela, jak odlišně jsme skončili. Já, Andrea, Adam a Adriana. Ona se nevrátila a my se k sobě taky moc nemáme.“ Víno a nostalgická nálada vzaly za své. Adéla vypadala znaveně, zamyšleně a snad trochu společensky unavená. Nedalo se říct, že je opilá, protože mluvila velice jasně.

„Chtěla bych ji poznat,“ byla první věc, co ze sebe Aneta dostala.

„Přirozeně,“ zareagovala obratně. „Nic jiného jsem ani nečekala. Jste si trochu podobné.“

„Opravdu?“

„Neposedíte. Mluvíte nahlas. Rychle se rozčlíte,“ řekla s polovičatým úsměvem s náznakem hořkosti.

Aneta sledovala své ruce a než stihla přijít s první otázkou z mnoha, teta se zvedla a zmizela do druhé místnosti. Nešla za ní, cítila, že by neměla. Viděla trochu do kuchyně a mohla sledovat, jak bába kárá mámu. Pozorovala je do doby, než bábín ukazováček klesl. Když vešly do obývacího pokoje, obě se usmívaly. Bába se chytila své sestřence, malé opuchlé ženy s podobným očima a ztratila se z dohledu.

Nivové jednohubky. Pozitivum této oslavy. U rautu stála sama. Natáhla ruku po nezávadném chlebičku, ale zmizel jí před očima.

„Když dovolíš,“ ozvalo se vedle a příchozí postava se chopila chlebičku.

S plnou pusou pomalu zjišťovala, že před ní stojí vysoký kluk, který jí nebyl povědomý.

V klidu dojedla a poté mluvila. „Ty jsi od koho?“

Zvědavě se na ni podíval. „Jak to myslíš?“

„Kdo je tvá máma? Jsi můj bratranec z druhého kolene?“

Charismaticky se usmál. Holky tohle musí dostat do kolen. „Já nevím, kdo pro tebe jsem.“

Držela svůj pohled. „Tak proč jsi přišel? Pro zábavu asi ne.“

Zasmál se. Pak se k ní sklonil a zvědavým hlasem řekl: „Myslel jsem, že přijde Adriana.“ Odtáhl se jako by nic a způsobil jí tak další kulturní šok večera.

„Co s ní dnes všichni máte?“ obořila se na něj. „Pořád je ticho po pěšině a-“ zastavila se. „Proč by sis myslel, že přijde? Za celý život jsem ji ani jednou neviděla. Proč by se najednou vrátila?“ Zkoumavě k němu vzhledla. „Jsi si jistý, že jsi na správné adrese?“

Pokrčil rameny a držel si pohodový výraz. Sledoval terasu. „Jen nápad. Jak by asi reagovali?“ kývl k hostům. „Co by dělala ona?“

Co by udělala bába? Začala by řvát, házet věci nebo by držela necitlivý úsměv?

„Ztropila by scénu. Asi by se neudržela. Vypukl by poplach a zvýšil se počet zraněných.“

„Jsem překvapen, že si tady někdo dokázal udržet humor.“ Z kapsy se mu ozval telefon.

„Musím jít. Rád jsem si tebou popovídal.“ Podal mi kartičku s číslem. „Zavolej nám.“ Zdvouřile se usmál, uklonil se a vytratil do kuchyně. V únavě si uvědomovala svůj zmatek. Schovala si číslo a ponořila se k myšlenkám.

Kdo rád vzpomíná na rodinné oslavy? Slavíme a těšíme se domů. Vzpomínky skončí rozmazané a v pěkný, pohodový den si nevzpomenete. Tetička se ptá na zdraví a nám se daří. Jistě. Včera jste prodělali hádku, ale dnes se tváříte důstojně, děláte to pro svoje příbuzné. My to pro sebe vydržíme, jsme přece rodina. Máme hrobku starou dvě stě let, pěknou. Ale když se do ní nedostanou všichni členové, jaký to pak má smysl?

Rozhodla se vrátit na pohovku. Adélu nikde neviděla. A málem se zadusila při zjištění, že se bába nebezpečně přibližuje. Aneta opravdu doufala, že se otočí a najde si jinou oběť.

Bába se posadila blízko. Srdečně se usmívala a dívala se na ni chladným očima. „Neodtahuj se. Lidi se dívají, jaké jsi pěkné děvče!“

„Proč jim to nevyvracíš, *babi*?“

„Děvčátko, děvčátko,“ štípala ji do tváře, „ještě toho tolik nevíš.“ Přitáhla si Anetu do náruče a zašeptala jí do ucha: „Moc ses tu neohřála.“

„Nahoře je tepleji,“ odvětila jí stejným tonem.

„Od teď se budeš účastnit. Promluvíš s pár lidmi a rozneseš pití. A prosím, nech si udělat fotky. Kdykoliv si pak můžeme zavzpomínat.“

Pustila Anetu ze sevření a chytila ji za ruku. „Jsem ráda, že si rozumíme. Jen na to nezapomeň.“

„Stejně jako ty na Adrianu?“ zeptala se Aneta hlasitěji a stiskla bábě ruku. „Proč se fotit, když je pak schováš?“

Aneta poprvé viděla bábu neschopnou řeči. Netrvalo to dlouho, za několik vítězných sekund se vrátila zpět, do své chladné, letité schránky a stiskla jí dlaně oběma vrásčitými rukama. „O té poběhlíci v mém domě už nepadne ani slovo.“ Její hlas byl nasáklý vztekem. „Dělej si večer co chceš. Nechci tě už mít na očích.“

Věnovala Anetě dobrosrdečný úsměv se skrytou výstrahou. I po tom, co bába odešla, zůstala bez pohybu na svém místě. Spatřila jen zlomek z báby a hlavou jí běžela představa, čeho všeho je asi schopná. Nevěděla vlastně nic moc. A i když si připadala obohacená o nové informace z rodinného zákulisí, cítila se zmateněji než před tím.

„Tak co? Jsi spokojený?“

Opřel se o zídku stylem jí podobným. „Zvláštní partie. Jídlo stálo za to.“

Pobaveně si odfrkla. „Já myslela, že jsi chtěl poznat svou rodinu.“

Pokrčil rameny a zadíval se na terasu. „Babička je fakt nesnesitelná.“

„To je slabé slovo.“

Chvilí nic neříkal. Věděl, že jí to nedá. Oba jsou zvědavé povahy. „Co ostatní?“

„Jako tvoji milovaní sourozenci?“

Měkce přikývla.

Odpočítával je na prstech. „Strýc nevydrží na místě. Přišlo mi, že se drží od babičky dál. Asi tam nechtěl být.“

„Určitě nevychází z domu a pořád si nenašel holku. Pracuje s počítači?“

„Vypadal tak. Víš, ty brýle, vesta a roztěkanost.“

„Aha.“

Čekal jsem, jestli bude pokračovat sama. Vypadala ale ztraceně ve vlastních myšlenkách, a tak jsem pokračoval. „Adéla je super. Víš, že je právnička? Nemá děti nebo tak, ale dost si rozumí se svojí neteří-“

„Počkej,“ přerušila ho, „s neteří?“

Ušklíbl jsem se. „Jo. Po Adéle je to asi nejvíc způsobilý člen rodiny.“ Udělal krátkou pauzu. „Dal jsem jí svoje číslo. Jmenuje Aneta.“

„Ty jsi flirtoval se svojí sestřenicí? Tak jsem tě nevychovala.“

„Ha ha. Tak se přece jenom bavíš. Možná bys ji chtěla poznat.“ Nakopl pěkný trávník. „I když trochu smrděla po nivě.“

„Její máma má sýry taky v oblíbě,“ řekla a následně se zatvářila pochybovačně. „Andrea je pořád kráva?“

„Myslím, že ano. Připadala mi tak. Nemůžu tvou sestru úplně posoudit.“

„Je to svině, ale dovede hrát nevinně. Ucpala odpad a svedla to na mě. Kdo to asi čistil?“

„Promiň, ale to je dost vtípný,“ omluvil se, když nedokázal zadržet smích.

„Jen se směj svojí matce! Směj se jejímu utrpení!“

„Rád bych slyšel další rodinné historky,“ nadhodil.

Odmlčela se, ale měla ten úsměv tolerantního rodiče.

„Nad čím teď přemýšlíš?“ zajímal se.

„Kdybych tam teď vešla, jaký otřes bych způsobila? Bavím se tou představou.“

Než stačil cokoli navrhnout, dloubla ho do žeber a rozešla se k autu. „Pojď, jedeme domů. Pro dnešek rodinné zkoumání stačilo. A já se sem netoužím vrátit.“

